

ת מ ו ז

שימני כחותם – אמנון ריבק

שימני כחותם על-לבך, כחותם על-זרועך--כי-עזה כמות
אהבה, קשה כשאל קנאה: רשפיה--רשפי, אש שלהבתיה.
(שיר השירים ח ו)

יפה נוף מוש תבל קריה למלך רב / לך נכספה נפשי מפאתי מערב...
הלא את-אבניך אחונן ואשקם / וטעם רגביך לפי מדבש יערב!
(רבי יהודה הלוי, "מכבל ערב")

שימני כחותם.
עשני חקוקה על לבבך כמו קעקוע.
עשה אותי כואבת ונושכה כגעגוע.
שתכסף ותכסף אלי, מפאתי מערבים,
שכמו עפר אמתק לפיך, שאדבש כרגבים.

שימני כחותם.
עשני אות צרובה באש על מצחך הקר
כמו מכות-ברזל חורכת בגבו של הבקר.
היה מחתם, ומסמן, ומשולח בקיו,
ומתענה ומתאנה אלי כהלך אל העין.

שימני כחותם.
היה נצר ומכתר בי. כיריחו. כירושלים.
היה גווע ברעב אלי, צמא אלי כמים.
היה נכנע ומתמסר אלי בלבן כל דגליך.
היה שללי וביזתי עת אנתץ את מגדליך.

שימני כחותם.
היה שמשון שלי בבית האסורים.
הפל את עמודי עליך,
ואת הון ביתי אתם.
כי עזה אהבתי כמות ביסורים.

ב' ראש חודש, יום שישי, א' תמוז, 11.6

- א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא". בברכת המזון מוסיפים גם את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו נאמרת גם לפני סיום ברכת המזון בקצרה.
- ב. נוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים ק"ד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ה"הלל" או בסיום קריאת התורה. **המזמור מופיע בסידור "תפילת האדם" בפרק "שיר של יום" בתפילת השחרית.**
- ג. אין אומרים בראש חודש תחנון (סדר התחנון נכלל בסידור תפילת האדם).
- ד. לאחר תפילת עמידה אומרים "הלל" בדילוג, עם ברכותיו.
- ה. מוציאים ספר תורה. מעלים ארבעה עולים לתורה וקוראים בעניין ראש החודש. מנהג קהילות התנועה לקרוא בפרשת "בהעלותך" בספר במדבר את פסוקי התרועה בראשי החודשים (עלייה ראשונה: במדבר י', 3-1; עלייה שניה: 4-6; עלייה שלישית, 7-10; עלייה רביעית חוזרים על העלייה השלישית). המנהג המסורתי: קורבנות ראש החודש מתוך פרשת "פנחס" שבספר במדבר (עלייה 1: במדבר כ"ח, 3-1; עלייה 2: 4-8; עלייה 3: 6-10; עלייה 4: 11-15).
- ו. לאחר החזרת ספר התורה ולפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או בנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע בסידור "תפילת האדם". בסידור זה נכלל גם סדר מלא של תפילת מוסף לראשי חודשים.
- ז. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת מוסף / זכר למוסף.
- ח. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים לנשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי לימוד ותפילה מיוחדים ברוח זו. נשות הכותל מקיימות בראשי חודשים תפילות שחרית ומוסף חגיגיות ברחבת הכותל המערבי.

שבת פרשת "קרח", ב' תמוז, 12.6

- א. קוראים לשבעה עולים בפרשת "קרח". מפטירים בשמואל א' י"א, 14 – י"ב, 22. ההפטרה נבחרה משום עניין המחלוקת בין שמואל ובין העם בנושא המלכת מלך והנהגת העם בדומה לסיפור הפרשה. מנהג נוסף: שמואל א' י"ב, 1-14.
- ב. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "חקת". לומדים פרק ד' במסכת אבות.

שבת פרשת "חקת", ט' תמוז 19.6

- א. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשת "חקת". מפטירים בשופטים י"א, 1-33. ההפטרה נבחרה משום שמופיעים בה אותם חבלי ארץ המופיעים גם בפרשה, ונזכרות בה מלחמות בני ישראל בהתקרבתם לארץ. מנהג נוסף: שופטים י"א, 12-28.
- ב. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "בלק". לומדים פרק ה' במסכת אבות.
- ג. במוצ"ש נוהגים לקיים את סדר קידוש הלבנה. ברכת קידוש הלבנה מופיעה בסידור "תפילת האדם".

שבת פרשת "בלק", ט"ז תמוז 26.6 – מכריזים על תענית י"ז בתמוז

- א. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשת "בלק". מפטירים במיכה ה', 6 – ו', 8. ההפטרה נבחרה משום שמופיעים בה שמותיהם של בלק ובלעם.
- ב. מנהג קהילות ספרד להכריז לאחר קריאת התורה וההפטרה על תענית הציבור של י"ז בתמוז, החלה ביום ראשון.

ההכרזה על יום התענית

אחינו בית ישראל שמעו. יום צום הרביעי יהיה ביום החמישי. יהפך אותו הקדוש ברוך הוא לששון ולשמחה. כדכתיב: כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה, ולמעדים טובים. והאמת והשלום אהבו: יהי חסדך ה' עלינו. כאשר יחלנו לך: ה' הושיעה. המלך יעננו ביום קראנו:

- ג. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "פנחס". לומדים פרק ו' במסכת אבות.

תענית י"ז בתמוז, יום חמישי, י"ז תמוז 27.6

- א. תענית י"ז בתמוז היא יום התענית השני לזכר החורבן בלוח השנה, אחרי י' בטבת ולפני ט' באב ו-ג' בתשרי. תענית זו מציינת את הבקעת חומות העיר ירושלים בזמן חורבן הבית השני. המקרא מציינ כי הבקעת החומות בימי הבית הראשון ארעה ביום ט' בתמוז. הגמרא קובעת כי על מנת שלא להרבות בגזרות תעניות נקבעה התענית ביום י"ז בתמוז בלבד.
- ב. זמן התענית - מעלות השחר ועד צאת הכוכבים, והיא כוללת איסור אכילה ושתייה, אך לא את יתר העינויים הנוהגים ביום הכיפורים ובתשעה באב. על פי החלטת מר"ם אין עורכים ביום זה אירועי שמחה בקהילות היהדות הרפורמית בישראל, ורבני המועצה אינם עורכים טקסי חופה וקידושין, כולל בערב התענית.
- ג. מוסיפים לתפילת עמידה את ברכת "עננו", המופיעה בתפילות החול בסידור "תפילת האדם". היחיד מוסיף בתפילתו את הברכה כחלק מברכת "שומע תפילה". שליח הציבור, בחזרתו על התפילה, מוסיף את הברכה לאחר ברכת "גאולה" וקודם "ברכת רופא חולים", כברכה העומדת בפני עצמה.

- ד. מנהג תימן להוסיף את ברכת "עננו" בכל תפילות היום. מנהג ספרד להוסיף את הברכה של היחיד ושל שליח הציבור בתפילת שחרית ותפילת מנחה. מנהג אשכנז ששליח הציבור מוסיף בחזרתו את הברכה בשחרית ובמנחה, ואילו היחיד אומרה רק בתפילת מנחה. **בסידור "תפילת האדם" מופיעה ברכת עננו בתפילות החול.**
- ה. לאחר תפילת עמידה בשחרית ובמנחה אומרים תחנון ואת סדר "אבינו מלכנו". קהילות ספרד נוהגות לומר סדר שליחות מיוחד לאחר תפילת עמידה, המזכיר את אירועי היום. **בסידור "תפילת האדם" נכללים סדר התחנון והפיוט "אבינו מלכנו" לימי התענית, וכן מקראות לצום י"ז בתמוז.**
- ו. המתפללים בסידור "העבודה שבלב", בו לא מופיעה ברכת "עננו", יכולים להוסיף לתפילת עמידה את ברכת "נחם", הנוהגת בתשעה באב. בנוסף, ניתן לחתום את תפילת עמידה בשירת הבית החותם של סדר "אבינו מלכנו".
- ז. בתפילת שחרית בציבור קוראים בתורה לשלושה עולים מפרשת "כי תשא", בפסוקים המזכירים את י"ג מידות הרחמים (עלייה ראשונה: שמות ל"ב, 11-14; עלייה שנייה: שמות ל"ד, 5-1; עלייה שלישית: שמות ל"ד, 5-10). בתפילת מנחה חוזרים על הקריאה מהבוקר ועל פי מנהג אשכנז מפטירים בישעיה נ"ה, 6 – נ"ו, 8. על פי מנהג ספרדים ועדות המזרח אין מפטירים.

מנהגי ימי "בין המצרים"

החל מיום י"ז בתמוז ועד ליום ט' באב חלה תקופת "בין המצרים".

נוהגים להבחין בארבע תקופות במהלך שלושת השבועות, מבחינת חומרת מנהגי האבל הנוהגים בהן: התקופה הראשונה - בין י"ז בתמוז ועד ר"ח אב; התקופה השנייה - מר"ח אב ועד מוצאי שבת של שבת חזון; התקופה השלישית: ממוצאי שבת חזון ועד לערב ט' באב; התקופה הרביעית: יום ט' באב עצמו.

מנהג עדות אשכנז להחמיר ברבים ממנהגי האבלות כגון גילוח, שמיעת מוזיקה, קניית דבר חדש בכל התקופות, ולהימנע מאכילת בשר, שתיית יין וכיבוס הבגדים מראש חודש אב.

על פי מנהג ספרדים, נוהגים בחלק גדול ממנהגי האבלות רק החל מראש חודש אב, ויש הנוהגים בהם רק בשבוע שחל בו תשעה באב. כל קהילות אשכנז ורוב קהילות ספרד נוהגות שלא לערוך אירוסין ונישואין בכל ימי בין המצרים.

נוהגים שלא לרכוש דבר מה חדש או לאכול פרי חדש שיש לברך עליהם את ברכת "שהחיינו" מראש חודש אב.

על פי מסכת תענית במשנה ובתלמודים, עיקר מנהגי האבלות (איסור תספורת וכיבוס הבגדים) נהגים רק בשבוע שחל בו יום תשעה באב, והאיסור על אכילת בשר ושתיית יין חל רק בערב תשעה באב.

מר"ם – מועצת הרבנות הרפורמית בישראל קבעה כי החל מראש חודש אב לא יערכו חברי המועצה חופות וקידושין וכי בימים אלו לא יערכו אירועי שמחה וחגיגה בקהילות התנועה למעט בשבת. רבים בקהילותינו נוהגים להקל במנהגי האבלות או להעמיד להם זכר בלבד, אם משום הנטייה להקל באופן כללי במנהגי האבלות על חורבנות העבר לנוכח שיבת ציון ותקומת ישראל בדורות האחרונים.

על פי המנהג המסורתי נוהגים להמשיך במקצת מנהגי האבלות עד לצהרי יום י' באב (אי אכילת בשר ושתיית יין ואי אמירת ברכת "שהחיינו" על דבר חדש ופרי חדש) וזאת לאור דברי הגמרא ששריפת הבית השני נמשכה עד צהרי יום זה. מנהג זה אינו נוגע לשנת תשע"ט שבה נדחה צום תשעה באב לעשירי בו מחמת השבת.

שבת פרשת "פנחס", כ"ג תמוז 3.7 - ראשונה משלוש שבתות הפורענות, שבת מברכין חודש אב

- א. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשת "פנחס". מפטירים בהפטרות התוכחה הראשונה של שבתות ימי בין המצרים - ירמיהו א', 1- ב', 3,
- ב. **מנהג נוסף:** מנהג בני רומא (יהודי אטליה) להסתפק בקריאת הפטרת תוכחה רק בשבת שלפני ט' באב (שבת חזון). על פי מנהג זה מפטירים בשבת פרשת "פנחס" במלכים א' י"ח, 46- י"ט, 21. הפטרה זו נבחרה על שום קביעת חז"ל כי "אליהו הוא פנחס" (מדרש ילקוט שמעוני לפרשת פנחס), ועל שום הזיקה בין מעשי הקנאות של השניים.
- ג. לאחר קריאת התורה וההפטרה מברכים את חודש מנחם-אב ומכריזים על ראש החודש, שיחול ביום שבת. מקפידים לציין את שמו המלא של החודש: "מנחם-אב".
- ד. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "מטות". לומדים פרק א' במסכת אבות.

